

DE HERDERSKNAAP

EEN VERHAAL

door

R. de Mol Moncourt.

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

DE

DERDERSKNAAP.

EEN VERHAAL

DOOR

P. DE MOL MONCOURT.

NIJKERK.
G. F. CALLENBACH.

H.

Bladz. 7.

DE HERDESKNAAP.

roeg in den morgen — 't was in de maand Juli —
liep Simon, een knaap van dertien jaren, de heide
op en dreef een dertigtal schapen vóór zich uit.
Niemand dan zijn trouwe hond, Turk geheeten, vergezelde hem.

De schapen waren Simons eigendom niet: zij behoorden aan
zijn grootvader.

Gij moet weten, dat Simon een wees was, en sedert den
dood zijner ouders bij den ouden man inwoonde, die reeds jaren
en jaren het herdersbedrijf had uitgeoefend.

Vreedzaam sleet de grijsaard zijne laatste levensdagen in
een hut, van plaggen opgetrokken en met stroo gedekt.

't Was een kleine woning, doch voor twee personen ruim
genoeg.

In den laatsten tijd was grootvader niet al te wel, daarom
ging Simon alleen met de schapen uit.

Hij verveelde zich niet, want met zijn leezamen hond kon hij bijna spreken als of 't een mensch was.

Turk kende zijne plichten wát goed: dwaalde een schaap van de kudde af, dan wist hij wat hem te doen stond. Vlug als de wind snelde hij naar het afgedwaalde dier en spoedig was de orde hersteld.

Toen onze jonge herder, al zingende, een paar uren op 't veld had rondgelopen, zag hij op weinige minuten afstand een rijtuig met een vlug paard bespannen.

»Zie eens, Turk!« sprak hij, met zijnen staf wijzende, »dat gaat er langs!«

Turk spitste de ooren, stak den neus in den wind en stond zóó deftig naar de aangewezen plaats te kijken, alsof hij zeer goed verstond, wat zijn baas bedoelde.

Doch, wat gebeurde er?

Even later begon het paard te steigeren dat het een aard had.

Simon bemerkte, dat de koetsier, die op den hoogen bok zat, de zweep nam, ten einde den vluggen viervoeter in den gewonen draf terug te brengen.

't Hielp niet: op eens slingerde de koets naar beneden.

Simon zag paard noch rijtuig meer, en hoorde herhaaldelijk om hulp roepen.

Zonder zich te bedenken, gebood hij Turk op de schapen te passen en snelde zoo spoedig mogelijk naar de vaart.

Weldra kwam onze knaap aan de plaats des onheils, en zag dat het rijtuig in de vaart lag.

Tot aan den hals stond het paard in 't water, en spartelde zijn best om er uit te komen, terwijl de koetsier beproefde het portier te openen, hetgeen hem met veel moeite gelukte. Hij hielp daarop een deftig gekleed heer, die er ontsteld uitzag, bij het uitstappen.

Intusschen had Simon zich reeds te water begeven. Geluk-

kig dat hij een vlugge, moedige knaap was, die zijne handen goed wist te gebruiken. Zonder omwegen greep hij den toom van 't paard en leidde het beest naar den wal. Vervolgens lichtte hij een der voorpooten op, en jawel, het bruintje stond na een fermem ruk halverwege aan den kant. Ook de koetsier kwam met zijnen heer, die een zwaar man was, behouden op het droge.

Simon kende den heer en zag terstond, dat deze niemand anders was dan mijnheer Berghuis, groothandelaar uit de naburige stad.

»Hebt gij het valiesje, Heinrich?» vroeg hij haastig en ontsteld.

»Neen, mijnheer,« antwoordde de koetsier, zich de natte haren gladstrijkende.

»Dan is het ongetwijfeld in de vaart gevallen,« hernam de koopman; »ik moet het noodzakelijk terughebben.«

Heinrich begaf zich opnieuw te water, greep om zich heen, doch kon 't niet terugvinden.

Juist voer een schip de vaart op. Dichterbij gekomen, waren de schipper en zijn knecht zoo vriendelijk, het vaartuig aan wal te sturen, ten einde een handje te helpen.

En waarlijk, door vereenigde krachten gelukte het, paard en rijtuig weder op den weg te helpen. Gelukkig was het bruintje door het ongeval heel wat rustiger geworden.

Vreemd genoeg was er niets gebroken; alleen het valiesje was verdwenen.

Na eene goede fooi ontvangen te hebben, gingen de schipper en zijn knecht weder aan boord en voeren weg.

Simon wilde nog eens beproeven, of hij 't valiesje vinden kon. Hij vernam, dat er veel goud- en zilvergeld in was, benevens papieren, die waarde hadden.

»Als gij het vindt en 't mij terugbezorgt, zal ik u rijkelijk beloonen,« sprak de heer. »Weet ge waar ik woon?«

»Jawel, mijnheer,« antwoordde Simon, »ik beloof u dat ik mijn best doen zal.«

»Zeer goed; in elk geval verwacht ik u bij mij.«

Het rijtuig vertrok en onze knaap duikelde als een eend onder water. Links en rechts, aan alle zijden greep hij om zich heen, doch te vergeefs. Toch gaf hij den moed niet op. »Hoe kan ik ook zoo dom zijn, sprak hij bij zichzelf; ik heb immers mijn staf aan den weg gelegd, die kan mij ook hier van dienst zijn.«

Nu beproefde Simon, of hij met behulp van den staf den tasch ook vinden kon.

En ja, daar stuitte hij al spoedig op een voorwerp, dat geen hout of steen kon wezen.

Haastig dook de knaap opnieuw naar beneden, en in een ommezien greep hij het valiesje.

Dat was een vreugde!

Gelukkig dat het prachtig, zoel weder was, anders had hij door het herhaald koudwaterbad zijne gezondheid kunnen verliezen. Wel, wel, wat was het valiesje zwaar!

Haastig liep hij er mede den weg en vervolgens de heide op, naar de plaats waar de schapen weidden.

Turk hield nog trouw de wacht.

Als een echte herdershond liep hij onvermoeid rond, zoodat aan het degtigtal schapen niet één ontbrak.

Beste hond!« sprak Simon, het beest den kop streelende, »straks krijgt ge een lekker hapje brood, blijf hier tot ik terug kom.«

Het trouwe dier sprong een paar malen tegen zijn meester op, likte hem de hand, en deed wat hem geboden was.

Simon gunde zich den tijd niet, om naar huis te gaan en droge kleeën aan te trekken; hij kon zich wel warm loopen, meende hij.

De weg naar de stad was zeker meer dan een uur ver, doch hij legde dien afstand in drie kwartier af.

Tegen één uur in den namiddag stond hij op de stoep van een groot heerenhuis. De naam »Berghuis« was op de deurpost te lezen.

Simon belde, en Doortje de dienstmeid kwam voor.

»Is mijnheer te huis?« vroeg hij.

»O jawel,« was 't antwoord, »kom maar binnen. Hebt ge mijnheers valiesje gevonden?... Wel zoo, dat is gelukkig. Nu, kom maar mee naar de keuken.«

Simon volgde de oude dienstmaagd, doch halverwege den gang opende de heer Berghuis de deur zijner woonkamer en vroeg verblijd: »Gevonden?«

»Ja, mijnheer,« antwoordde de knaap, den schat overreikende.

»Bravo, gij zijt een ferme jongen!« hernam de heer; »ga maar een oogenblik met de meid naar de keuken.«

»Doortje!« zoo vervolgde hij, »maak den knaap een paar boterhammen gereed, hij zal wel honger hebben.«

Dat stond Simon wel aan.

Terwijl hij even daarna een paar stevige boterhammen en een glas melk gebruikte, onderzocht de rijke eigenaar, of het valiesje het vermiste bedrag inhield en of de papieren wellicht door het water beschadigd waren.

Alles was in orde.

Even later moest Simon bij mijnheer binnen komen.

De man vroeg hem naar vele zaken: hoe hij heette, waar hij woonde, hoe oud hij was, of zijne ouders nog leefden, waar hij ter school gegaan had, en zoo maar voort.

Zeer beleefd en in 't geheel niet verlegen, gaf onze herdersknaap duidelijke en gevatte antwoorden.

Ei, dacht de heer Berghuis, dat ronde opene gelaat van den jongen bevalt mij. Zijn oogopslag is vrij, en al heeft hij dan

ook maar korten tijd schoolgegaan, hij is bescheiden en spreekt goed Hollandsch.

Ik vind, dat hij wel iets anders doen kon, dan het gansche jaar achter de schapen te loopen.«

»Wel, Simon!« vroeg hij, »zoudt ge lust hebben mijn huis-knecht te worden? 'k Heb een jongen noodig van uwen leeftijd, die eerlijk en trouw is.«

»Heel gaarne, mijnheer!« antwoordde Simon, terwijl zijne oogen glinsterden van vreugde, »heel gaarne, als grootvader mij missen kan.«

»Ga dan nu naar uw grootvader en spreek er over; morgen wacht ik uw antwoord. Zie hier al vast oen paar rijksdaalders voor uwe hulpvaardigheid.«

Dankbaar en verblijd spoedde de knaap zich naar de heide, dreef ter loops de schapen naar den stal en verhaalde aan grootvader zijn wedervaren.

De oude man kon zijne ooren nauwelijks gelooven, en toen zijn kleinzoon hem de blanke rijksdaalders aanbod, sprak hij, terwijl tranen in zijne oogen blonken: »'t Is een wonderlijk geval, Simon; het laat zich wel aanzien, dat het ongeluk, wat den heer Berghuis van daag overkwam, ons geluk moet worden. Ik dacht straks nog: wellicht zijn mijne dagen niet vele meer, daar mijne krachten afnemen; ik dacht: hoe zal 't Simon gaan, als ik er niet meer ben?

Nu zie ik, dat het voor den Heere God eene kleinigheid is, om mijne bezorgdheid weg te nemen.«

Simon begreep en gevoelde, wat zijn grootvader zeide, daar in zijn hart de vreeze des Heeren woonde. Nog den vorigen avond had hij aan tafel den 23° psalm gelezen, welke psalm aanvangt met de troostvolle woorden: »De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken.«

Nu moest grootvader opnieuw betuigen, dat ook hem nooit

iets ontbroken had. Ook nu was 's Heeren trouw op verrassende wijze gebleken. De vijf gulden waren hun dubbel welkom, en wat Simon betrof, waar kon de knaap ooit beter in betrekking komen, dan bij den godvreezenden heer Berg-huis, die om zijne vriendelijkheid en mildheid algemeen geacht werd!

Den volgenden morgen was alles voor Simons vertrek gereed.

Tante Geurtje, eene vrouw die alleen woonde en met het weinige, wat zij verdiende, nauwlijks kon rondkomen, was niet ongenegen bij den zwakken grootvader aan huis te wonen. Even voor Simons vertrek trad zij het plaggen hutje binnen.

»'t Is eene uitkomst voor mij,« zoo sprak zij, »dat ik hier mag komen wonen. Mijn huisje werd ook zoo oud en bouwvallig, dat het bij harden wind wel kon instorten; daarbij komt nog, dat ik tegenwoordig zeer weinig verdien: 't is eene uitkomst voor mij, dat ik hier wonen kan.«

Simon zou vertrekken en nam afscheid. Grootvader drukte hem de hand, en sprak: »Houd God voor oogen, mijn jongen! Gedraag u braaf en eerlijk. Ge kent de schoone geschiedenis van Jozef, den zoon van vader Jakob. Ge weet, hoe hij Potifar trouw en eerlijk diende. Doe gij ook zoo: verricht uw werk biddende en vergeet nooit, dat de Heere u altijd ziet en door zijn Woord tot ons spreekt: »Wie zijnen weg wel aanstelt, dien zal Ik mijn heil doen zien.«

Turk wist niet, wat hij er van denken moest, toen zijn jeugdige meester ook afscheid van hem nam. 't Was, alsof hij vragen wilde: Moeten we niet met de schapen uit?

Simon zei dan ook: »Wij gaan nu niet met de schapen de hei op; ik ga naar de stad, en daar blijf ik dan ook. Grootvader of iemand anders zal voortaan mijn plaats vervullen.«

Met een pakje onder den arm, en eenvoudig, doch knap gekleed, ondernam onze knaap de reis naar de stad.

»Zijt ge daar reeds, mijn jongen?« sprak de heer Berghuis, zoo welmeenend mogelijk, toen Simon tegen het middaguur bij hem aan huis kwam. »Ga zitten. Ik heb gisteren verzuimd u iets belangrijks te vragen. Ik wilde gaarne van u vernemen, of gij God liefhebt en of ge wel dagelijks en gedurig tot Hem nadert in het gebed.«

Simon kon met een eerlijk hart die vraag toestemmend beantwoorden.

»Ik verheug mij zeer, dat ik mij dienaangaande niet in u bedrogen heb,« hernam de goede man. »Het zou ook anders kunnen wezen daar men vooral in onzen tijd vele knapen van uwen leeftijd aantreft, die God, den Heere, niet voor oogen houden, en aangaande hunne eeuwige belangen al zeer onverschillig zijn. Indien zulks met u het geval ware, dan zoudt ge, bij 't gemis uwer ouders, al zeer ongelukkig zijn. Nu gij echter het pad ten Hemel bewandelen wilt, zult ge ook onder vinden, dat de hemelsche Vader u niet vergeet, maar Zijn Woord bevestigt, dat Hij voor weezen zorgt met teedere liefde.

En nu zal ik u zeggen, wat ge alzoo te doen hebt.

Ge ziet, ik heb achter mijne woning een vrij grooten tuin. Kunt ge harken, wieden en schoffelen?«

Die werkzaamheden verstond Simon wát goed, daar hij den tuin van zijn grootvader voor 't meerendeel alleen in orde placht te houden.

»Verder,« vervolgde de heer, »is hier allerlei huiswerk, dat ge zoo zoetjes aan wel leeren zult.

En wanneer ge in de stad eenigszins bekend zijt, zult ge veel boodschappen moeten doen, ook voor mijn kantoor.«

't Was maar gelukkig, dat onze knaap goed lezen en schrijven kon.

Schrijven vooral deed hij zóó netjes, dat menige jongen van zijnen leeftijd, zelfs in de stad, het bijlange na zoo goed niet kon.

Met moed en lust ging hij nu aan 't werk. Wat hij deed, wilde hij goed doen, en 't was een lust om te zien, hoe vlug en vaardig hem alles van de hand ging, zoodat mevrouw Berg-huis al spoedig tot haren man zeide: »Wat ben ik in mijn schik met dien vlijtigen jongen! Mij dunkt hij moest een gulden per week verdienen.«

Dit gebeurde dan ook.

Een beter pak kleeren ontving hij ook al spoedig, zoodat zijn grootvader hem op 't eerste gezicht ternauwernood herkende, toen hij eens op een Zondag thuis kwam.

Nu heb ik nog vergeten te zeggen, dat mijnheer en mevrouw twee kinderen hadden: een jongetje van vijf en een meisje van zes jaar.

't Waren recht lieve kinderen. En wat hielden ze veel van Simon!

Nu, dat was dan ook geen wonder, daar hij zóó aardig met de kleinen wist om te gaan, alsof 't zijn broer en zusje waren.

Frederik — zoo heette het jongetje — kende geen grooter vermaak, dan wanneer Simon een uurtje met hem spelen mocht. Dan ging het op een hoepelen, knikkeren of tolleren.

Ook had Frederik een mooien groote vlieger. Geen van de jongens had er één, die zóó hoog wilde. Eens steeg hij wel drie, vier torenhoogten naar boven, maar o wee! op het onverwachtst brak het touw en de papieren vogel buitelde naar beneden. Heel ver, in het kreupelhout, kwam hij te recht.

Frederik sprongen de tranen uit de oogen, doch Simon stelde hem gerust, en zei: »Wacht hier een oogenblik; schrei maar niet, ik zal hem spoedig terughalen.«

Gezwind liep hij over 't land, sprong over een paar slooten, en kwam al spoedig met den verloren schat terug.

Frederik sprong wel een voet hoog en klapte in de handen van blijdschap, toen hij bemerkte, dat de vlieger niet in het minst beschadigd was. Haastig tastte hij in den zak en zei: »Ziedaar, Simon! hier hebt ge een lekkeren sinaasappel, omdat ge zoo goed voor mij zijt.«

Zoo maakte de één den ander blijde.

Het laat zich begrijpen, dat zulks mijnheer en mevrouw wonderwel aanstond.

Eens — 't was in den winter — kreeg Simon vrijheid een paar dagen naar zijn grootvader te gaan.

»Neem dit pakje mede voor den ouden man, en dat andere voor uwe tante Geurtje,« sprak mevrouw, hem een en ander aanwijzende. »Wij willen hen eens verrassen.«

Simon kwam thuis, en wat bevatten de pakjes?

Grootvader ontving een mooien Bijbel en tante een rolletje linnen.

Nog grooter bleek de gift, toen de oude man vóór in den Bijbel een muntbiljet van tien gulden vond.

Dat was eene dubbele verrassing, vooral in den schralen wintertijd, want de oude luidjes hadden het niet ruim. Nu kon er wat brandstof en versterkend voedsel worden aangeschaft, waaraan de grijsaard werkelijk groote behoefte had.

»Ik zie opnieuw, dat de Heere God niet beschaamd maakt, die op Hem vertrouwen,« sprak grootvader. »Ook in den dag des ouderdoms verlaat hij mij niet.« Tante Geurtje sprak ongeveer dezelfde woorden, en voegde er aan toe: »De Heere zal den edelen weldoener ongetwijfeld voor zijne milddadigheid zegenen; is het niet op deze wereld, dan zeker hier namaals.«

Ongeveer twee jaren later overkwam den heer Berghuis eene groote ramp.

't Was in 't begin van November, dat in 't holle van den nacht brand in zijne woning ontstond.

Als naar gewoonte sliep Simon op het zolderkamertje. Hij ontwaakte door een verstikkenden rook.

Half gekleed snelde hij de trap af, en wekte zoo spoedig mogelijk zijnen weldoener.

Door schrik overmand, wisten mijnheer en mevrouw ternauwernood, wat ze deden en wat ze in 't gevaar zouden aanvangen. In de keuken sloegen de vlammen reeds door de gesprongen vensterruiten naar buiten.

Nog juist tijdig genoeg ontkwam de dienstbode het gevaar en snelde henen om de bureu te wekken.

Doch de kinderen, waar waren die? Zij sliepen nog op het kamertje, vlak boven de keuken.

Verbeeldt u de angst der ouders, toen dezen bemerkten, dat de trap, die naar het slaapvertrek der kleinen leidde, reeds door de vlammen was aangegrepen. Wie zou er hulp bieden? Wie het leven der lieve kinderen redden?

Eerst beproefde de vader eene poging, daarna de moeder; doch het scheen onmogelijk door rook en vuur het kamertje te bereiken. Radeloos stonden ze beneden, en barstten in tranen los.

»Mijne lieve kinderen!« kermde de moeder, »ach, ik zal ze niet levend wederzien!«

Eene zucht, eene bede, meer kon ze niet uitbrengen, en viel bewusteloos neder.

Daar komt Simon aangeloopt. Reeds heeft hij met Doortje en een paar bureu vele voorwerpen gered. »Mijnheer!« vraagt hij bijna buiten adem, »waar zijn de kinderen?«

Nauwelijks kon de vader aanduiden, dat ze nog boven waren. Simon bedacht zich geen oogenblik.

Handig slingerde hij zich een natten zak om hoofd en schouders, en klom, met behulp van een ladder, die hij tegen een der ramen plaatste, naar boven.

En zie, weinige oogenblikken later kwam hij door 't geopende venster de ladder af. Onder elken arm hield hij een der dierbare panden stevig vast.

»Hier zijn ze, mijnheer!« riep hij bijna buiten adem, »zij leven nog!«

In de frissche lucht ontwaakten de levensgeesten al spoedig, en zonder dat de moeder het weten kon, waren hare kinderen gered.

Frederik en zijn zusje kusten en streelden moeder zóólang tot zij weder bijkwam en beiden aan het hart drukte.

»God zij geloofd!« stamelde zij, »welke reddende engel heeft u beneden gebracht?«

Nu, dat wisten de kinderen eerst zelf niet, maar zij vernamen alras, dat het Simon was geweest, die zijn leven gewaagd had, om hen te redden.

Deze was intusschen naar buiten gegaan, om met de toegesnelde brandweer verder hulp te verleen.

Doch, hoe men zich inspande, het schoone huis, met veel van den inboedel werd een prooi der vlammen.

Evenwel, 't voornaamste was gered: vleesch en bloed gaat boven geld en goed.

De ijzeren brandkast werd van onder asch en steenen te voorschijn gebracht. Gelukkig dat de inhoud in 't geheel niet beschadigd bleek.

De heer Berghuis kon eene nieuwe woning doen bouwen; wel niet zoo groot en zoo fraai als de vorige, doch dat behoefde ook niet.

Gij kunt begrijpen, dat de ouders en kinderen zich na het gebeurde nog meer dan voorheen verbonden gevoelden aan den jongeling, wien zij zooveel hadden te danken.

Simon bleef nog jaren lang mijnheers huisknecht, ofschoon hij eigenlijk meer als vriend dan als knecht beschouwd werd.

Hij deelde dan ook in alle huiselijk lief en leed, alsof hij een kind of broeder ware en huwde op dertigjarigen leeftijd met eene weduwe die niet onbemiddeld was.

Toen begon hij een kleinen handel, die zich, onder Gods zegen, al meer en meer uitbreidde; ja, het ging hem zóó voordeelig, dat hij een grooten winkel in kruidenierswaren beginnen kon, die weldra als de beste in de gansche stad bekend stond.

Ook Simons grootvader leefde nog. Niemand verheugde zich meer dan hij, dat het zijnen kleinzoon zoo wèl ging, en wel voornamelijk, dat deze, bij den voorspoed die zijn deel was, het èène noodige niet vergat. Gij weet immers, wat dit beteekent?

Geurtemoei was reeds vóór jaren gestorven. Bij haren dood had de oude man de schapen verkocht, en daar hij niet genoeg had kunnen besparen, om in zijne behoeften te voorzien, werd hij door Simon mildelijk ondersteund. Tot aan zijnen dood leed hij geen gebrek.

Wat dunkt u, lieve kinderen! Zijn de leidingen des Heeren niet wonderlijk?

O zeker; Hij bestuurt alles met liefde en wijsheid, opdat de eere Zijns Naams bevorderd worde en allen, die op Hem vertrouwen, zich mogen verblijden in zijne milde zegeningen!
